

ITEM No. 5108/56

KK
May 18
XIV-828

HUNGARY

BORDER ZONES /0400/
Escapes /406/

SZOMBATHELY BORDER GUARDS ARRESTED 109 ESCAPEES IN
FEBRUARY

SOURCE GRAZ: An 18-year-old factory hand from SZOMBATHELY, who escaped in mid-April 1956 reports information given him by a border guard NCO.

DATE OF OBSERVATION: February 1956

ENGLISH SUMMARY: According to a border guard corporal, 109 out of an estimated total of 117 would-be escapees were arrested during February 1956 in an approximately 40 kilometer long stretch of border near SZOMBATHELY. These statistics were compiled by adding the number of arrestees to the number of footprints found leading over the border barriers to Austria.

EVALUATION COMMENT: The reported figure of escape attempts in February last seems to be somewhat too high. However, it should be kept in mind that SZOMBATHELY and its neighboring region are an area frequently used for escape attempts.

The report also confirms the well known theory that actually only a small part of would-be escapees succeed in reaching the free Austrian territory, while the majority of them are caught at the various border guard security checks.

x x x

Forrás, a különböző SZOMBATHELY-i üzemek kulturházaiban rendezett táncmulatságokon gyakran volt együtt határvédelmi katonákkal. A határ ÁVH-ok itt szintén mint vendégek vettek részt s általában nagyon barátságosak, közvetlenek, s kis iszogatás után közlékenyek voltak.

Március vége felé egy ilyen üzemi táncestélyen

/over/

a Vasas Kulturházban újra hosszabb beszélgetésbe elegedett forrásunk, névről nem, de arcról, bálokról annál inkább ismert ÁVH-s "barátaival." Beszélgetésének célja az volt, hogy megtudjon egyet s más a határral kapcsolatban, mert akkor már a közeli jövőre tervezte szökését.

Egy szőke, magas ÁVH tizedestől hallotta a következőket:

"1956 februárja folyamán a SZOMBATHELY-hez tartozó, a várostól nyugatra végighuzódó határszakaszon, mely mintegy 40-45 kilométer hosszú -- tehát amely az ő nagyobb egységének a megfigyelése alá tartozik -- 117 szökést, illetve szökési kísérletet hajtottak végre. Ebből 109 személyt elfogtak, nyolc személynek sikerült az átjutás."

Erre forrásunk megkérdezte, honnan tudják ezt ilyen pontosan?

"Onnan tudják ezt mindig pontosan megállapítani, hogy az elfogott személyek számához hozzáadják azokat a nyomsvon észlelhető lábnyomokat, melyek sikeres szökést bizonyítanak, tekintve, hogy a nyomok ott vannak, de a hozzájuk tartozó egyének tuljuttottak a drótkerítésen."

Forrásunkat, kit ezek az adatok kellemetlenül érintettek, tervezett szökésének közelsége miatt, érdekelte, mi történt az elfogott 109 egyénnel?

"Az elfogottakat a határőrök nem bántalmazták, nem akarnak tőlük semmit megtudni. Ezeket az ÁVH SZOMBATHELY-en veszi "kezelésbe." Ha aztán az illető nem akar azonnal "köpni," akkor "adj neki!" "Kis lábmunka" bevezetésként pofonok keretében, majd "megruházzák úgy általánosan" s ha akkor se kezd a "tagosz énekelni," akkor "megtalpalják," -- ez utóbbi módszer mindig biztosan hat, de akkor hetekig nem tud a "pacér tipegni."

Forrásunk naiv kíváncsiságát az is foglalkoztatta, vajjon az így "megosiklandozottak" nem kerülnek-e kórházba egy ilyen "minden kényszerítő eszköz igénybevétele nélkül tett vallomás" aláírása után?

"Vannak akik nem bírják a "kurát" s egy éjszaka leforgása alatt megöszülnek. Vannak, akik el-

/over/

kezdenek egyszerre csak félrebeszélni, s egy két nap mulva kiderül, hogy "becsavarodtak," s az AVH-ról egyenesen a "diliházba" szállítják őket. Ez az eset fordult elő egy idős, fehérhaju asszonnyal még 1954-ben. A "vén kórót" elkapták egészen közel a határhoz egy kosárral a kezében, mely félig volt gombával. Azt vallotta, hogy csak gombát akart szedni s nem akarta "benyögni" a szökési szándékát. Éjszaka "puhitották" egy kicsit, mire elyan beszédes lett, hogy alig hitték. Később vették csak észre, hogy az idős asszony esztét veszttette a kezeik között."

Forrásunk hozzáteszi, hogy kár volt úgy "be-majréznia" mert fényes nappal jöttek át s nem volt izgalmas az egész "hepaj." Bármikor át merne menni megint, hisz az AVH-soknak csaj a "tercuk" /szájuk/ jár, de a valóságban ugylátszik csak "kérődznek" a határon a fatornyaikban.

End.